

בס"ד. ש"פ תולדות, ב' כסלו, ה'תשכ"ה*

ואלה תולדות יצחק בן אברהם אברהם הוליד את יצחק¹. וידועה הקושיא בזה, דמאחר שכבר נאמר יצחק בן אברהם, למה חוזר הכתוב וכופל אברהם הוליד את יצחק. גם צריך להבין מדוע נזכרו בכתוב אברהם ויצחק ב' פעמים. ומבואר בזה בתורה אור² ובתורת חיים³ (די חסידישע סדרה), שאברהם הוא בחי' מ"ד, אתערותא דלעילא, ויצחק הוא בחי' מ"ן, אתערותא דלתתא. ויש בזה ב' ענינים. ענין הא' הוא האתעדל"ע שמעוררת אתעדל"ת, וזהו יצחק בן אברהם, היינו, שהאתעדל"ת (יצחק) היא בבחי' "בן", שנלקחת מהאתעדל"ע (אברהם). וענין הב' הוא האתעדל"ע (שבאה לאחרי האתעדל"ת ו)נותנת כח באתעדל"ת שיהי' ממנה ענין של הולדה⁴, וזהו"ע אברהם הוליד את יצחק⁵. ועוד ביאור בזה⁶, דהנה, אברהם הוא בחי' חסד, ובעבודת האדם הו"ע האהבה, ויצחק הוא בחי' גבורה, ובעבודת האדם הו"ע היראה. וכיון שב' הענינים דאהבה ויראה נחלקים בכללות לב' מדריגות, אהבה זוטא ואהבה רבה, יראה זוטא ויראה עילאה, לכן נאמר בפסוק ב"פ אברהם וב"פ יצחק. והנה, סדר העבודה הוא, יראה תתאה, אהבה זוטא, אהבה רבה ויראה עילאה. וכן הוא סדר ד' אותיות שם הוי' מלמטה למעלה⁷. וכן הוא גם הסדר בעבודת התפלה (שעלי' נאמר⁸ סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה — מלמטה למעלה), שלכל לראש הו"ע יראה תתאה, שצריכה להיות קודם התפלה⁹ (כידוע¹⁰ שהחידוש דעבודת התפלה הו"ע האהבה, ואילו ענין היראה צ"ל במשך כל היום). ואח"כ, בעת התפלה, צריך לעורר את האהבה, תחילה אהבה זוטא ואח"כ אהבה רבה. ואח"כ בתפלת

תולדות יצחק בן אברהם, אשר התולדות דיצחק הוא להיותו בן אברהם (תוי"ח שם (קמח, ד ואילך)).

6) אוה"ת פרשתנו קלו, ב.
7) תוי"א מקץ מ, ד. לקו"ת בלק עג, א.
8) לשון הכתוב — ויצא כת, יב. וראה זח"א רסו, ב. ח"ג שו, ב. ת"ז תי' מה.
9) ובלקו"ת שם, שיראה תתאה היא בפסוקי דזמרה.
10) קונטרס העבודה פ"ג.

* ע"פ לקו"ש ח"ה ע' 366 ואילך.

1) ריש פרשתנו.
2) יז, ג"ד.
3) קמג, ג ואילך. קמח, סע"ב ואילך.
4) בדוגמת מ"ד ומ"ן בגשמיות, אשר (א) הזרעת האשה היא ע"י התעוררות הזכר, וגם (ב) בירור טיפת מ"ן (שע"ז נעשה ההולדה) הוא מהמשכת מ"ד (סד"ה ואלה תולדות בתו"א (יז, סע"ג ואילך) ותוי"ח (קמח, סע"ב ואילך)).
5) וזהו גם מה שנרמז בתחילת הפסוק

שמו"ע באים ליראה עילאה, ביטול במציאות. וזהו סדר הכתוב יצחק (בן) אברהם אברהם (הוליד את) יצחק, דהיינו, יראה (תתאה) אהבה (זוטא) אהבה (רבה) יראה (עילאה). ולפי ב' ביאורים הנ"ל מבוארת מעלת יצחק על אברהם (שלכן הנה לעתיד לבוא יאמרו ליצחק דוקא כי אתה אבינו¹¹). לביאור הראשון, כיון שההעלאה דגבורות מלמטלמ"ע היא ללא הגבלה, משא"כ המשכת החסדים מלמעלמ"ט היא בהגבלה¹². ולביאור השני, כי יראה¹³ היא למעלה מאהבה¹⁴.

ב) והנה בא' הביכלאך שיצאו לאחרונה לחירות¹⁵ ישנו מאמר של הצ"צ על הפסוק ואלה תולדות יצחק, ובו מבואר, שעיקר המעלה דיצחק על אברהם היא לעתיד דוקא. והיינו, שגם עכשיו יש מעלה בגבורה על חסד, אבל, בכדי שתהי' מעלת הגבורה, צריכה הגבורה לקבל מחסד. משא"כ לעתיד, לא תצטרך הגבורה לקבל מחסד¹⁶. ועפ"ז מבאר הסתירה לכאורה בין המבואר בכ"מ שחסדים הם למעלה מגבורות ובין המבואר בכ"מ בענין מעלת הזהב (גבורה) על הכסף (חסד). דהנה ידוע¹⁷ בענין מחלוקת קרח על כהונת אהרן, שרצה שהגבורות לא יהיו טפלים לחסדים (בדוגמה דלעתיד, שאז יהיו הגבורות עיקר). ועל זה נענש, כי, ע"י שהפריד (ואתפלג) גבורות מחסדים, גרם חסרון בשניהם, הן בחסדים והן בגבורות (שזהו פירוש נוסף בואתפלג, שהו"ע של מחלוקת וחסרון בכל א' מהם גופא), ולכן הי' גם ענשו (שהעונש הוא לפי הפגם¹⁸) באופן שהי' מן הבלועים ומן השרופים¹⁹, שגבי הבלועים כתיב²⁰ וירדו, ירידה מלמעלה למטה (חסד), וענין השריפה הוא מלמטה למעלה (גבורה), כיון שפגם בב' הענינים. ונוסף על מה שמצינו במחלוקת קרח שהיתה מחלוקת שלא לשם שמים²¹, מצינו עד"ז גם בקדושה ולאחר מ"ת, גבי שלמה המלך, שבזמנו קיימא סיהרא באשלמותא²², שנענש על כך שכסף לא נחשב בימיו למאומה, היינו, שאין חשיבות כלל לכסף (חסדים) לגבי

15) באב. מס' 31 (נדפס לאח"ז באוה"ת בראשית כרך ד תתיח, ב).

16) ראה גם סד"ה ואלה תולדות בתו"ח שם.

17) לקו"ת קרח נד, ב. ובכ"מ.

18) תניא פכ"ד.

19) סנהדרין קי, א.

20) קרח טז, ל"ג.

21) אבות פ"ה מ"ז.

22) שמו"ר פט"ו, כו.

11) שבת פט, ב.

12) תו"א שם יז, ג. תו"ח שם קמה, ד.

13) וגם יראה תתאה (שבגילוי היא למטה גם מאהבה זוטא) שרשה ביראה עילאה (שלמעלה גם מאהבה רבה) — לקו"ת ראה לא, א. וראה בקונטרס העבודה שם, שאהבה היא בבחי' גילויים, ויראה, גם יראה תתאה, היא בבחי' עצמות.

14) אוה"ת שם. וראה גם תו"ח שם קמז,

א.

זהב (גבורות)²³. ולכאורה, הרי כן הוא באמת, וכמבואר בכ"מ (ובקיצור בתניא²⁴) הענין דכמעלת הזהב על הכסף. ומבאר הצ"צ, שבשביל הביירוים יש צורך בחסדים, ודוקא עי"ז יכולים הגבורות להיות כדבעי. ולכן, הנה עתה, בזמן הביירוים, צריכים הלויים להיות טפלים לכהנים²⁵. ודוקא לעתיד, לאחר גמר כל הביירוים, כאשר יקויים היעוד את רוח הטומאה אעביר מן הארץ²⁶, והעבודה תהי' בקדושה, אזי יהיו הגבורות למעלה לגמרי מהחסדים.

ג) ובענין מעלת הגבורות על החסדים מבאר הצ"צ שם, שזהו ע"ד מעלת המס"נ (העלאה) על עסק התומ"צ (המשכה), שע"י תומ"צ נעשה יחוד ו"ה, וע"י מס"נ נעשה יחוד י"ה²⁷, שענינו הוא התגלות עתיק, שלכן אין טעם על מס"נ, כיון שזהו"ע הקשור עם בחי' עתיק שלמעלה מהשתלשלות (ובנפש האדם הרי זה בחי' עצם הנפש שלמעלה מכחות פנימיים²⁸). וזהו גם מה שמצינו שכאשר הבית יוסף לא זכה לאיתוקדא על קדושת שמי' רבא, הנה אף שע"י קיים יותר תומ"צ, הרי זה נחשב לענין של עונש²⁹. וזהו גם דיוק לשון הוזהר³⁰ גופא דלא סליק בי' נהורא דנשמתא מבטשין לי' וסליק בי' נהורא, סליק דייקא, היינו, שלא מספיק שיש בו אור, אלא האור צ"ל סליק בי', בדרך העלאה.

ויש לקשר זה עם מ"ש בפרשתנו³¹ ויתן לך האלקים גו', שם אלקים דייקא, כיון שדוקא ע"י גבורות נמשך תוספת אור, כנ"ל בארוכה³².

(29) מגיד מישרים ר"פ בראשית סד"ה הלא לך למינדע. פ' אמור ד"ה אח"כ פ"י לי. פ' בחוקותי ד"ה ביום הנזכר. ובכ"מ.
(30) ח"ג קסח, א.
(31) כז, כח.
(32) בשיחות שלפני המאמר — ס"ט (לקמן ע' 289 ואילך).

(23) מלכיס"א י, כא. זח"א רנ, א.
(24) פ"נ.
(25) ראה גם לקו"ת שם, ג.
(26) זכרי' יג, ב.
(27) ראה גם לקו"ת אמור לג, ג. בלק עה,
ב.
(28) ראה גם תו"א מג"א צט, ב. לקו"ת ויקרא ד, ג.